

## อาหารสมอง



●วารกรณ์ สามโกศ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

**ก**ารช่วยเหลือประชาชนด้วยการทำให้ราคาพลังงานต่ำเพื่อช่วยให้ค่าครองชีพต่ำเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงจุดหนึ่งก็อาจนำไปสู่ความหายนะได้ สิ่งนี้ที่รัฐบาลอินโดนีเซียได้ทำไปเป็นบทเรียนที่พึงสังวรสำหรับประเทศอื่น ๆ

การรักษาราคาพลังงานโดยเฉพาะน้ำมันให้ต่ำกว่าราคาตลาดกระทำกันมายาวนานในเกือบทุกประเทศ แต่ก็เป็นช่วงเวลาสั้นๆ เพราะก่อให้เกิดการกระเทือนแก่ภาครัฐซึ่งเป็นผู้จ่ายส่วนต่างระหว่างราคาที่ประชาชนจ่ายและราคาตลาด

ส่วนต่างนี้เรียกกันว่าเงินอุดหนุน หรือ subsidy ซึ่งหมายถึงการถ่ายโอนของทรัพยากรจากภาครัฐสู่ประชาชน ซึ่งตรงข้ามกับภาษีซึ่งเป็นการถ่ายโอนของทรัพยากรจากประชาชนสู่ภาครัฐ

ภาษี (tax หรือ positive tax) มีได้หมายถึงเฉพาะเรื่องเงินทองเท่านั้น ในอดีตมีการเก็บภาษีเกลือ (จ่ายเป็นเกลือ) หรือการเกณฑ์แรงงานมารบหรือทำงาน (เปรียบเสมือนกับถูกเก็บภาษีเพราะเท่ากับต้องเสียสละเงินทองไป เพราะไม่มีโอกาสไปทำมาหากินส่วนตัว)

Subsidy หรือ เงินอุดหนุน หรือ เงินชดเชย เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า negative tax เพราะทรัพยากรไหลส่วนทางกับ tax ในขณะที่ทรัพยากรไหลออกจากฝั่งประชาชน คือ positive tax การไหลในทางตรงกันข้ามคือจากภาครัฐสู่ประชาชนจึงเรียกว่า negative tax หลายคนอาจจำเหตุการณ์ในปี 1998 ที่ประธานาธิบดี Suharto หลุดจากตำแหน่งในเวลาไม่กี่วันหลังจากเป็นประธานาธิบดีมา 31 ปีได้ สาเหตุมาจากการขึ้นราคาน้ำมันครั้งใหญ่ เพราะถูกบังคับจาก IMF (ภาพนาย Comdesu

## ความเคยชินนำสู่ความหายนะ

ผู้จัดการ IMF เฝ้าระแวงต่อการลงนามยอม IMF ยิ่งตรงตาไม่รู้สึก) เนื่องจากภาครัฐอินโดนีเซียจ่ายเงินอุดหนุนราคาน้ำมันขนาดใหญ่โตมโหฬารมายาวนานเพื่อไม่ให้ค่าครองชีพสูง

IMF เห็นว่ารัฐบาลไม่มีเงินพอที่จะทำเช่นนั้นต่อไปได้เพราะประสพวิกฤตอันเป็นผลพวงจากการติดเชื้อ "ต้มยำกุ้ง" จากไทย เงินทุนสำรองของอินโดนีเซียหดหาย ราคาดอลลาร์ในรูปเงินรูเปียสูงมาก ตราบที่น้ำมันมีราคาถูก ผู้คนก็จะบริโภคกันมาก เงินตราต่างประเทศซึ่งเป็นส่วนผสมอยู่ในการบริโภคต้องไหลออกนอกประเทศไปอีกมหาศาลก็จะยิ่งทำให้เงินดอลลาร์แพงขึ้นอีก (ค่าเงินรูเปียตกลงไปอีก) วิธีแก้ไขตามสติปัญญาของ IMF ในตอนนั้นก็คือต้องหยุดทิศทางการมีราคาพลังงานต่ำด้วยการชดเชย ผลก็คือบ้านเมืองลุกเป็นไฟผู้คนประท้วง วุ่นวายจนประธานาธิบดีต้องพ้นจากตำแหน่ง

ถึงแม้เหตุการณ์จะผ่านไปหลายปี ภาครัฐอินโดนีเซียก็ยังกลับมากระทำอย่างเดิมอีกเพราะประชาชนเคยชินกับการใช้เงินอุดหนุนราคาพลังงาน ผลที่เกิดขึ้นก็คือรายจ่ายเรื่องนี้สูงมากจนพุ่งขึ้นไปถึงประมาณร้อยละ 20 ของงบประมาณประเทศในปี 2013

ราคาน้ำมันในอินโดนีเซียถูกที่สุดในเหล่าประเทศที่ผลิตและนำเข้าน้ำมัน (อินโดนีเซียนำเข้ามากกว่าส่งออก) น้ำมันเบนซินมีราคาเพียงลิตรละประมาณ 13 บาท หรือ 4,500 รูเปีย (สหรัฐอเมริกาแพงกว่า 1 เท่า)

เมื่อทำให้ถูกอย่างนี้ก็เป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้คนใช้กันสนุกมือและรัฐจำเป็นต้องใช้เงินอุดหนุนมากยิ่งขึ้นในแต่ละปี เมื่อทศสถานการณ์ไม่ไหวจึงมีแผนการปรับราคาขึ้นเป็น 6,500 รูเปียต่อลิตร (19.7 บาทต่อลิตร หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 50)

ก่อนหน้านั้นตั้งใจว่าจะแบ่งการปรับราคาเป็น 2 ประเภทกล่าวคือกลุ่มแรกผู้ใช้รถมอเตอร์ไซด์และรถสาธารณะจะคงราคาไว้เท่า



**มีयेที่องคักร  
ระหว่างประเทศ  
จะเตือนเรื่องการใช้เงิน  
อุดหนุนช่วยทำให้  
ราคาน้ำมันต่ำกว่า  
ความเป็นจริงมาก  
แต่รัฐบาลอินโดนีเซีย  
ก็ไม่อาจแก้ไขได้  
เพราะประชาชน  
เคยชินต่อการใช้น้ำมัน  
ราคาถูกมายาวนาน**



เดิมคือ 4,500 รูเปียต่อลิตร ส่วนกลุ่มสองผู้ใช้รถยนต์ส่วนตัวและการค้า เช่น รถขนส่ง รถของ บริษัท จะปรับราคาขึ้นเป็น 6,000 รูเปีย

อย่างไรก็ดีหลังจากใคร่ครวญแล้วก็พบว่าคงจะบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายได้ยากเพราะราคาต่างกันมาก คงจะมีมือดีโยกย้ายการใช้งานเอาไม่อยู่ ดังนั้น จึงจำใจจะปรับราคาขึ้นเป็น 6,500 รูเปียต่อลิตรสำหรับทุกกลุ่ม

ทันทีที่มีข่าวออกมาว่ารัฐบาลเตรียมจะปรับราคา ผู้คนเป็นหมื่นออกมาประท้วงกันบนถนน ประธานาธิบดี Susilo Bambang Yudhoyono หรือ SBY หัวหน้าพรรค Democratic Party ซึ่งมีเสียงเป็นรองคู่แข่ง

# กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij  
Circulation: 145,530  
Ad Rate: 1,500

Section: First Section/ทัศนะวิจารณ์

วันที่: อังคาร 14 พฤษภาคม 2556

ปีที่: 26

ฉบับที่: 9000

หน้า: 10(กลาง)

Col.Inch: 62.25

Ad Value: 93,375

PRValue (x3): 280,125

คลิป: สีสี่

คอลัมน์: อาหารสมอง: ความเคยชินนำสู่ความหายนะ

และ SBY ลงสมัครอีกครั้งไม่ได้แล้วตระหนัก  
ดีว่าราคาน้ำมันในอินโดนีเซียเป็นเรื่องสำคัญที่  
สร้างอารมณ์คนในประเทศได้มาก การล้มคว่ำ  
ของประธานาธิบดี Suharto จากราคาน้ำมันยังคง  
แจ่มชัดอยู่ในใจนักการเมือง แต่ถึงกระนั้น  
ก็ตามรัฐบาลมีทางเลือกไม่มากนัก

อินโดนีเซียนั้นมีกฎหมายห้ามรัฐบาล  
ขาดดุลงบประมาณเกินกว่าร้อยละ 3 ของงบ  
ประมาณรายปี ถ้าปรับราคาน้ำมันขึ้นซึ่งหมายถึง  
ถึงการลดการชดเชยก็จะช่วยลดรายจ่ายจน  
ทำให้การขาดดุลงบประมาณอยู่ในวงที่กฎหมาย  
กำหนดได้

ในประชากร 230 ล้านคนของอินโดนีเซีย  
มีคนอยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจน 29 ล้านคน และ  
อยู่เหนือเส้นความยากจนเล็กน้อยอีก 70 ล้าน  
คน การขึ้นราคาน้ำมันมากขนาดนี้ย่อมส่งผล  
กระทบต่อราคาสินค้าอุปโภคบริโภค และคนที่  
ถูกกระทบมากที่สุดก็คือคนเหล่านี้ เชื่อว่าอาจ  
มีประชากรหล่นลงไปอยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจน  
อีกหลายสิบล้านคน

มีโยที่องค์กรระหว่างประเทศจะเตือน  
เรื่องการใช้น้ำมันอุดหนุนมหาศาลช่วยให้  
ราคาน้ำมันต่ำกว่าความเป็นจริงมาก แต่รัฐบาล  
อินโดนีเซียก็ไม่อาจแก้ไขได้เพราะประชาชน  
เคยชินต่อการใช้น้ำมันราคาถูกมายาวนาน  
ถึงแม้ SBY จะพยายามลดภาระด้านการเงินของ  
รัฐบาลตั้งแต่ ค.ศ. 2009 แต่ก็ไม่เป็นผลเพราะมี  
แรงต้านมากมายจากพรรคของตนเองและจาก  
ประชาชน

ปัญหาที่รัฐบาลอินโดนีเซียประสบครั้ง  
นี้เป็นอุทาหรณ์อย่างดีสำหรับหลายประเทศที่  
ทำให้ประชาชนเคยชินกับการใช้ของถูกหรือ  
ฟรีจนติดเป็นนิสัยซึ่งจะเป็นภาระที่หนักอึ้งใน  
ระยะยาว

ความเคยชินของมนุษย์โดยเฉพาะ  
ในเรื่องการได้รับเป็นสิ่งที่ต้องระวังเพราะ  
อาจนำไปสู่ความหายนะของส่วนรวมได้